

Աղէկ կ'ընես եթէ այդ իղձը մէկդի դնելով, հարստանալու ետեւէ ըլլաւ եւ անով քու հանգիստդ ու վայելքդ հոգաս : »

Սոխակն ըսաւ . « Եւ ապահով եմ որ ան ինձմէ կ'ախորժի . ապա թէ ոչ, իմ ձայնս ու իրեն ուղղուած սիրոյ երգս առջի անգամ լըսելուն, կա՛մ խիղոյն զիս կը պատժէր եւ կա՛մ կը հրամայէր իր Վարդարանէն զիս աքսորել : »

Բաւական տեղեկութիւն ստացած ըլլալով, նենգաւոր Նուհուֆարը՝ ըսաւ տնոր համոզական ձեւով մը . « Ուրախ կ'ըլլայի որ քու ազնկալութիւններդ ի դերեւ չելլէին : »

Եւ աչք բսելով անկից բաժնուեցաւ եւ Փուշին զով երթալով մի ըստ միովէ պատմեց ամէն ինչ որ իմացած էր Սոխակէն :

ԶԱՎԱՐԻԱ ՄԱՐԳԱՐ ԽՈՃՆԵՑ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ

(Շարունակելի)

ՈՒՐՈՒԹՅԱՆ ԳԻՐԾՆԵՐ

ԳԱՄԻՆ

Ան իմ գեւս—քամին, քամին կուգայ :

Ա՛խ, այդ ահաւոր հարաւակողմը խելաթափ կ'ընէ զիս : Պղնձի անօթի նման կը դռնէ ուղեղս, կը պապակիմ, կը թալկանամ եւ կը գալարիմ, կ'ելլեմ տեղէս, դուրս կը նայիմ պատուհանէն—քաղաքին վրայ տարօրինակ սպիտակութիւն մը կայ : Փողոցները ո՛րչափ մաքուր են : Անապատական հոգի մը կը փչէ ամէն տեղ :

Կարծես աներեւոյթ զօրութիւն մը վիզս կը ճմլէ, հեղձամղձուկ կ'ըլլամ եւ բիբերս կը գեղնագունին : Զեմ կրնար տուրն նստիլ, պէտք եմ ազատիլ այս խորհրդաւոր լլկութեանէն . եւ կը կարծեմ թէ դուրսը վազելով պիտի հանդարտիմ պիտի խաղաղիմ :

Դոնները, պատուհանները գոց են, Եւ կ'երթամ՝ օտթայունը քամին զմիջին վրային ձեռքս հալածելով, Բերանս կխառաց կը մնայ :

Վեր կը նայիմ, աշուրներս պղտորած, մաղերս զգայուն դարձած, եւ փոշոտ արեգակ մը կ'երեւայ որ թիպոտ երկնից վրայ կար-

ծես կը դառնայ ու կը դառնայ, Կամաց կամաց արագացոյն թաւալելով, շրջաշրջելով, փոթորկելով, սկսւառակը անուի պէս կը պտուտորի :

Եւ կը շտպեմ, կ'երթամ, բայց ո՛ւր : Դեռ խելքս տեղն է, դեռ գիտակ եմ որ սաստիկ չարչարանք մը զիս հալածական կը վառէ : Եւ կ'երթամ՝ կը փափաքիմ ոռնալ : Բայց քիչ ետքը ուշ կը տկարանայ, ականջներս կը խօսին, եւ ես կարծես լատի վրայ կանգուն՝ դանդաջելով կը յառաջանամ, ակամայ եւ անյոժար :

Ճամբուն վրայ կը նշմարեմ նկնահասակ թփեր, մաթդներ, ափրկեան տատաղներ՝ որ անպէն կատաղութեամբ կ'երթան ու կ'երթան, Արմաւենից դէպ ի մէկ կողմ կը կուրանան եւ իրենց վարսերը մինչեւ գետին կ'իջնան, բայց յանկարծ ընդարձակ դուռոց մը միտքս կը թոթվէ :

Իր բարբառը գտած է հողիս : Թխակապոյտ ծովը կ'երեւայ՝ կարծես խորշակէ ախտածէս : Խոշոր ալիքները ցամաքը կը թանան : Ոչ ոք կայ ամայի ափին վրայ : Զկնորս ու նաւավար, բոլոր փախած են :

Եւ կը կայնիմ երկիւղալից, կը մարմիրմ, ուշաթափ կ'ըլլամ—քամի՛ն է, սեւ դեւ :

Մաքսա

ՎԱՀՐԱՄ ՍՎԱՃԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

—o—

ՀԱՅՆՐԵ Ի ԲԱՐԻԶ. —Բարիդի Հայոց Հայրենասիրական ընկերակցութիւնը խնդրագիր մը զրկեց իւ Հէկ Դեսպանատնովին նախագահին եւ նոյն խնդրագրին մէկ պատճենը հաղորդեց, նամակով մը, Պ. Տելքասէին :

—Բարիդի Հայ Ռ. սանողաց Միութիւնը սկսաւ իր երկկոյթներու շարքը : Առաջին բանախօսը եղաւ Պ. Ե. Ստեան, որ մարդկային ընկերութեան մէջ կրօնքներու թմրեցնող ու պառակտիչ դերը բացատրեց :

Երկրորդ բանախօսը եղաւ Տր. Մ. Էլմասեան, որ հայ եւ օսար ունկնդիրներու խումբն ըստ թեան մը առջեւ, Ֆրանսերէն լեզուով խօսեցաւ մեքորոպարանական գիտութեան բնաշխարհութեան եւ մարդկային առողջապահութեան մէջ անոր կատարած դերին վրայ :

—ԱՅՈՒՄԲՐԸ ԵՒ ՆՈՐ ԻՇՈՒՆ ՄԸ.—Մեր վերջին թիւը նոր լոյս տեսած էր, երբ առաւօտ մը ժողովում, Մարին թերթերուն մէջ տեսանք հետեւեալ ազգը՝ «Բարիդը հայ ուսանողները հիմնած են Ակումբ մը, նախադասութեամբ իշխան Սէփ տէ Դաւիթ-Պէյի» (1) ։ Բիւր յետոյ իմացանք թէ Ակումբը կը կազմակերպէր երկրորդ պարահանդէս մը ։ Իշխարհապետներին մէջ ազգ մը կ'երեւար որ կը ծառայեալներ թէ այդ պարահանդէսը կը տուէր ի նպատակ Հայաստանի սովետականութեան, նախադասութեամբ իշխան Սէփ տէ Դաւիթ-Պէյի թէ ո եւ է բաղադրիչըր մը ինքզինքը իշխան, փաշայ կամ կարտինալ յորդորջնու մէջ չա՛ մը տեսնէ, ասկիտ ինքնին մեզ անտարբեր կը ձգէ ։ Միայն կ'ուզեն զինքն թէ Բարիդը հայ ուսանողներինը պիտի ներէ՝ որ բարեկենդանի իշխաններ իր անունը գործածեն եւ Հայաստանի սովետականութեան անձնական ծրագրերնրու իրականացմանը համար ։

—Մայիս 6ին, Պ. Մաթիաս Տիւլայ կենսաբանական ընկերութեան հազորիցը Ն. Մանուէլեանի մէջ կ'որ աշխատութիւնը՝ ուղղակի կ'ապաստուէ ճիւղաւորման զարգացմանը վրայ (le développement des arborisations grimpantes du cerveau) ։ այս աշխատութեամբ Մանուէլեան կրցած է առաջին անգամ բլլալով մարդկութեամբ տեսնել այն բոլոր փուլերը (phase) որոնցմէ ջղային նեարդ մը կ'անցնի իր վերջնական զարգացմանը հասնելու համար ։ Պ. Տիւլայ յայտարարեց թէ այդ աշխատութեանը կարեւոր է ոչ միայն ջղային գոլմէիան ընտելութեանը տեսակետով, այլ նաեւ ուրովեւտեւ կը նպաստէ ջղային տարբերութեան շարժական խնդիրներ լուսաբանելու ։

—Փրանսական լրագրիներէն կ'իմանանք թէ պարսիկ կառավարութիւնը 1900 թ. ցուցահանդէսին համար Պարսկաստանի ներկայացուցիչ ընտրեց է Ժնէսից Քիթապչի Սանը, որ Բարիդը հայ գաղթականութեան ծանօթ ղեմերէն մէկն է ։

—Պ. Գրիգոր Գալֆայան, երիտասարդ եւրասիական ուսանող խոսած էինք նախորդ թիւով մը, կը շարունակէ իր ուշիմ ու հետազոտական ջանքերը՝ կատարագործելու համար իր արուեստին մէջ, Ուրախութեամբ իմացանք որ յաջորդէ համակրութեանը չափափոքանացի մեծ նուագաստեղծ Վինսան տ'Ենտինն որ մեր ազգակցին ցոյց տուած ընդունակութիւնէն գրաւուած, խոստացեց է բարեկամաբար մասնաւոր դասեր տալ անոր եւ յառաջիկայ աշնան գարնի Բոնայէպոլիտանը ձրի ծացնել ։

—Երեւցաւ առաջին թիւը ԲԱՆԱՍԻՍԻՆ, որ կը պարունակէ շահեկան յօդուած մը Պ. Կ. Բասմաջեանի՝ Պենիտունի բեւեռագիր արձանագրութեանը վրայ, Մանուէլի Մանաստանը՝ թարգմ. յունարէնէ, Հայոց դիր-

քը վրաց թագաւորութեան մէջ՝ Բրոֆ. ինտերնովի, հայերէնի ներդաշնակութեան աստիճանը թուարանական հաշուով՝ Հ. Ա. ճառեանի, Տերսիցիք՝ Կաթողիկոսի, իտերնացի պատմութիւնը ուղղաբեայ եւ ծանօթարանակ՝ Հ. Ս. Պարոնեանի ։ Կը շնորհաւորենք մեր Բասմաջեան բարեկամը իր հիմնած գործին համար, եւ կը բազմաթիւ տեսնել ի մօտոյ իր հանդէսը տպագրութեամբ հրատարակուած ։

—Այս տարուան Բարիդը նկարական Սալոնին, մեր հայրենակիցներին մասնակցած են Պ. Պ. Շահին, Զաքարեան, Տրիանտէն եւ Շապանեան ։

—ՀԱՅՏԵՐՆ Ի ԲՈՒՄԻՆԱՆ . — Մշակէն կ'իմանանք թէ Վալարմ Սվաճեան մէկ նուագահանդէս մը տուեր է Թիֆլիսի եւ երկու նուագահանդէս՝ Պաքու, Պաքուի ռուս մամուլը աւելի ուշիմ գտնուէր է քան Թիֆլիսինը, որ ոչինչ կրցեր է հասկնալ Սվաճեանի ինքնատիպ ու փափուկ տաղանդէն ։ «Թուպին յիշատակի դժուար է նորից, Շոբէնի Պէրսէօղը եւ ինչոյ Ս. Ֆրանսուան ալիքներու վրայ» Սվաճեանի նուագեց շատ տաղանդաւոր ու շնորհալի կերպով, կը գրէ Պաքուի Կապիլ լրագիրը ։

—ՀԱՅՏԵՐՆ Ի ԲՈՒՄԻՆԱՆ . — Պոլսէն Թաւ ինչորկուած հեռագրէ մը կ'իմանանք թէ՝ Ազաբեան, կաթողիկ հայոց պատրիարքը մեռեր է ։

—ՀԱՅՏԵՐՆ Ի ԶԻԲԱՍԻՆ . —

Զիբալիս մեզ կ'ըզգէր ։ Զիբալիս իր արուարձաններով 400ի մօտ հայ գաղթականութիւն մը ունի, որ բաղադրուած մամուլ ուրիշ քաղաքներու, աւելի թուով զարգացած հայ անհատներ կը պարունակէ ։ Ուշինքը ակումբ մը, «Հայ Ուսումնասիրաց Ակումբի Զիբալիս» անունով, որուն անդամները հայ ուսանողներ են, եւ ուր ամէն կիրակի հրապարակային ժողովներուն մէջ զանազան շահեկան նիւթերու վրայ բանաստեղծութիւններ տեղի կ'ունենան ։

Բրոֆ. Պ. Թաթարեան քաղաքին նշանաւոր Հայերէն է . ծանօթ է Ամերիկացոց իր կատարած մարդաբանական քննութիւններով ի Մեքսիկոյ Զիբալիսի համալսարանին կողմէն, եւ վերջին տարէն կը մեկնի Մեքսիկոյ ինտերնակներու կենտրոն ուսումնասիրելու . Թաթարեան քալ քիմիագէտ մըն է ։ —Յովնէփ Փաշմանեան է Միքրան Սէրէյեան ծանօթ նկարիչներ են քաղաքին մէջ . առաջինը չափեցած մէկ տարի առաջ Զիբալիսի Բարիդը զրկուած նկարներու մրցման մէջ՝ առաջին մրցանակը ։ —Հրանտ Ասատուրեան նշանաւոր երգիչ էր անուանը սկսած է ունենալ . մէկ ա. միս առաջ Բուպինսթայնի նուագահանդէսին մէջ մրցանակ ընդունեցաւ իր ճարտիչ կըտորներէն մէկն երգելով ։

